

Nr 14

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen behandlade för flera huvudtitlar gemensamma frågor jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 2) har till behandling upptagits här nedan angivna för flera huvudtitlar gemensamma frågor (se statsrådsprotokollet över civilärenden för den 3 januari 1962).

I nämnda sammanhang har även upptagits fråga om sommartidstjänstgöringen i statsförvaltningen. Beträffande denna fråga kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande.

Den allmänna lönenivån för statsanställda m. m. I statsrådsprotokollet erinras under detta avsnitt om 1957 års löneplansrevision m. m., om den år 1959 genomförda pensionsregleringen för statsanställda samt om den träffade uppgörelsen rörande statstjänstemännens löner under åren 1960 och 1961.

Några överläggningar med statstjänstemännens huvudorganisationer om storleken av totallönerna och om ev. förändring av pensionerna under 1962 har ännu ej ägt rum. Det har därför icke varit möjligt att nu ange vad som i dessa hänseenden bör gälla under innevarande år. Ifrågavarande spörsmål avses senare skola underställas riksdagen. Till grund för beräkningen av anslagsmedlen till rörliga löneförmåner samt pensioner under nästa budgetår har lagts de löne- och pensionsbelopp som gällt under 1961. Vid anslagsberäkningen har beaktats den beslutade ändringen av antalet ortsgrupper den 1 januari 1962.

Slutligen erinras under detta avsnitt om den statstjänstemännen tillkommande kompensationen för höjda folkpensionsavgifter och anges grunden för beräkningen av kostnaderna härför.

Överskridande av vissa anslagsposter. I förevarande hänseende redogörs i statsrådsprotokollet (s. 3—5) för vissa bemyndiganden, som riksdagen under senare år lämnat Kungl. Maj:t i fråga om överskridande av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, vilka bemyndiganden förutsätts skola — med viss precisering på en punkt — gälla även för nästa budgetår.

Lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. Under detta avsnitt av statsverkspropositionen redovisas de förslag till ändrad lönegradsplacering som förordats på grundval av den under budgetarbetet företagna omprövning-

en av löneställningen för olika tjänster. Utskottet får beträffande detta avsnitt hänvisa till s. 6 o. 7 i statsrådsprotokollet samt till den därtill hörande bilagan (s. 37—47).

Med hänsyn till att senare under riksdagen avses skola framläggas förslag som påverkar personalförteckningarna har det, liksom fallet varit under de senare åren, föreslagits att riksdagen ville besluta att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan beslut meddelats i anledning av särskilt framlagda lönegradsplaceringsförslag, skall gälla endast i den mån annat ej följer av vad riksdagen beslutar i samband med behandlingen av sådana förslag.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond. Härutinnan anges i statsrådsprotokollet de anslag, tillhoppa 117 665 000 kr., som under de olika huvudtitlarna erfordras för ersättning till de olika delfonderna.

Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark. I statsrådsprotokollet anges under förevarande avsnitt storleken av de anslag under olika huvudtitlar, tillhoppa 961 000 kr., som ansetts bära anvisas till ersättning till fonden.

Vissa frågor rörande de statliga företagsformerna. De under förevarande avsnitt upptagna frågorna redovisas å s. 15—36 i statsrådsprotokollet. Utskottet får hänvisa till den i ämnet därstädes lämnade redogörelsen. Denna avser vissa allmänna överväganden ävensom följande frågor berörande affärsverken, nämligen ekonomiska befogenheter, styrelseformen, offentlighetsprincipens tillämpning samt revisionen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hilding* (I: 441) och den andra inom andra kammaren av herr *Jönsson* i Ingemarsgården (II: 520), i vilka motioner hemställts att riksdagen måtte uttala, att överrevisorsinstitutionen vid väg- och vattenbyggnadsverket bör bibehållas i avvaktan på ytterligare överväganden med beaktande jämväl av verkets organisations- och arbetsformer i övrigt.

I fråga om motiveringen till berörda yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 441.

Utskottet. Innan utskottet ingår på en behandling av de i statsverkspropositionen i förevarande del framställda förslagen vill utskottet erinra om att i de likalydande motionerna I: 448 och II: 526 framställts yrkanden om avslag på eller ändring av statsverkspropositionen i vissa delar i förening med ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten för budgetåret 1962/63. Utskottet avger denna dag särskilt utlåtande i anledning av nämnda motioner.

Vad angår Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i statsrådsprotokollet under avsnittet *den allmänna lönenivån för statsanställda m. m.* erinrats om

den löne- och pensionsnivå som enligt statsmakternas beslut varit gällande för kalenderåret 1961. Med hänsyn till att motsvarande spörsmål för år 1962 ännu icke är slutligt reglerat har till grund för beräkningen av anslagsmedlen till rörliga löneförmåner samt pensioner under budgetåret 1962/63 lagts de för 1961 gällande löne- och pensionsbeloppen. Härvid har beaktats att antalet ortsgupper minskats från fyra till tre fr. o. m. den 1 januari 1962. Kostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter har för budgetåret 1962/63 liksom för innevarande budgetår beräknats motsvara 2 procent av de sammanlagda beloppen under ordinarie- och icke-ordinarieposterna.

Utskottet har icke funnit anledning till särskilt uttalande angående vad i nämnda hänseenden i statsrådsprotokollet anförts.

I fråga om *överskridande av vissa anslagsposter* avseende budgetåret 1962/63 ansluter sig Kungl. Maj:ts förslag till vad förut av riksdagen medgivits, med viss precisering beträffande ett sedan år 1941 gällande bemyndigande.

Utskottet har inte funnit anledning att framställa någon erinran mot vad under förevarande avsnitt anförts och föreslagits.

Beträffande *lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.* anmäles i statsrådsprotokollet resultatet av den under budgetarbetet verkställda omprövningen av löneställningen för olika tjänster (s. k. A-frågor). Förslagen, som sammanfattats i en vid statsrådsprotokollet fogad bilaga, innefattar uppflyttning av inemot 300 tjänster. Kostnadsökningen för löner vid ett genomförande av förslagen har vid nuvarande lönenivå beräknats till ca 450 000 kr. för år. Medel för lönegradsändringarna har beräknats under vederbörande huvudtillar. Förslagen har avsetts skola genomföras fr. o. m. den 1 juli 1962.

Vad sålunda föreslagits ansluter sig till det förfaringssätt som under de senare åren tillämpats. Utskottet har vid sin granskning av de föreliggande lönegradsförslagen funnit sig kunna lämna desamma utan erinran.

Vad beträffar de lönegradsfrågor som betecknats som B-frågor har, enligt vad av statsrådsprotokollet framgår, arbetet påbörjats och förberedande överläggningar upptagits med personalorganisationerna. Förslag i ämnet avses senare komma att underställas riksdagen. För att dylika förslag skall kunna genomföras under 1962 föreslås i förevarande sammanhang att riksdagen, liksom fallet varit under de senare åren, beslutar att de personalförteckningar som riksdagen fastställer innan beslut meddelats i anledning av de särskilda lönegradsplaceringsförslagen skall gälla endast i den mån annat icke följer av vad riksdagen beslutar i samband med sådana förslag. Utskottet tillstyrker vad sålunda förordats och erinrar om att nämnda princip förutsatts skola tillämpas även i fråga om motionsvis framförda särskilda lönegradsförslag.

Vissa frågor rörande de statliga företagsformerna upptas i statsverkspropositionen till behandling ur principiell synpunkt på grundval av ett i ämnet framlagt betänkande jämte däröver avgivna remissyttranden. Ifrågavarande spörsmål avser dels vissa allmänna överväganden, dels ock följande

frågor berörande affärsverken, nämligen ekonomiska befogenheter, styrelseformen, offentlighetsprincipens tillämpning samt revisionen. I anslutning till sistnämnda spörsmål berörs även en fråga avseende revisionen vid ett icke-affärsdrivande verk.

Utskottet har vid sin prövning av de av föredragande departementschefen upptagna frågorna rörande de statliga företagsformerna inte funnit anledning till någon erinran eller något särskilt uttalande på grund av vad i förevarande sammanhang anförts eller föreslagits, såvitt avser de allmänna övervägandena samt spörsmål berörande de affärsdrivande verken. Utskottet ansluter sig sålunda till förslaget i angivna hänseenden.

Såsom nämnts har i anslutning till frågan om revisionen vid affärsverken upptagits ett spörsmål berörande ett icke-affärsdrivande verk, nämligen väg- och vattenbyggnadsverket. Härvid föreslås i propositionen, att överrevisorsinstitutionen vid sistnämnda verk avvecklas i likhet med vad som föreslagits beträffande motsvarande institution vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Avvecklingen har i samtliga fall förutsatts skola ske vid utgången av de nuvarande revisorernas mandattid, vilket enligt vad utskottet erfarit inträffar den 30 juni innevarande år.

I de likalydande motionerna I: 441 och II: 520 hemställs, att riksdagen måtte uttala att överrevisorsinstitutionen för väg- och vattenbyggnadsverket bör bibehållas i avvaktan på ytterligare överväganden med beaktande jämväl av verkets organisations- och arbetsformer i övrigt.

Utskottet får med avseende å ifrågakvarande spörsmål anföra, att det med hänsyn till den nyligen genomförda omorganisationen av det statliga revisionsväsendet inte synes föreligga tillräckliga skäl för att bibehålla överrevisorsinstitutionen vid väg- och vattenbyggnadsverket, därest motsvarande institution vid affärsverken avskaffas i enlighet med vad utskottet i det föregående tillstyrkt. Utskottet ansluter sig därför till Kungl. Maj:ts förslag jämväl på nu förevarande punkt och får fördenskull avstyrka motionsyrkandet.

Vad *i övrigt* i detta sammanhang anförts i förevarande del av statsrådsprotokollet har inte givit utskottet anledning till särskilt uttalande. Såsom inledningsvis anförts kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande rörande frågan om sommartidstjänstgöringen i statsförvaltningen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1962/63 i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 3 januari 1962 förordats medge

1) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordinarie personal, som erfordras till följd av att dylik anslagspost blivit i en icke förutsedd omfattning belastad *antingen* med utgifter för avlöning åt icke-ordinarie tjänsteman, som vikarierat å ordinarie tjänst, vilken är obesatt eller vars inne-

havare åtnjutit ledighet för offentligt uppdrag eller av annan anledning mot avstående av hela lönen, *eller* med kostnader, som sammanhänger med att icke-ordinarie ersättare behöver anlitas vid vakanthållande av ordinarie tjänst eller vid längre tids ledighet med helt eller delvis bibehållen lön för ordinarie eller icke-ordinarie tjänsteman,

2) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som påkallas med hänsyn till tillämpningen av reglerad befordringsgång för i statsrådsprotokollet berörda personalkategorier,

3) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som kan bli erforderliga för bestridande av övergångsförmåner till befattningshavare å vissa i ortsgruppshänseende nedflyttade orter,

4) överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter på grund av merkostnader till följd av kontraktsanställning,

5) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som kan erfordras på grund av ökade administrationskostnader i samband med pensionsregleringen för statsanställda m. fl.;

B. att riksdagen må besluta, att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan riksdagen meddelat beslut i anledning av lönegradsplaceringsförslag, som framlägges i särskild ordning, skall gälla endast i den mån annat icke följer av vad riksdagen beslutar i samband med behandlingen av nämnda förslag;

C. att riksdagen må godkänna de i bilagan till statsrådsprotokollet i detta ärende upptagna förslagen om placering i lönegrad av vissa tjänster m. m.;

D. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för genomförande av förslaget under C.;

E. att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 441 och II: 520 godkänna att överrevisorsinstitutionen vid väg- och vattenbyggnadsverket avvecklas samtidigt med avvecklingen av motsvarande institution vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk,

2) godkänna Kungl. Maj:ts förslag i övrigt rörande statens affärsdrivande verk m. m.

Stockholm den 9 februari 1962

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Närvarande: se under utlåtandet nr 15.

Reservationer

1) av fröken *Andersson*, herrar *Ragnar Bergh*, *Nilsson* i Göingegården och *Palm*, vilka ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med »Utskottet har» och slutar med »angivna hänseenden», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har vid sin prövning av de av föredragande departementschefen upptagna frågorna rörande de statliga företagsformerna inte funnit anledning till annan erinran, såvitt avser de allmänna övervägandena samt spörsmål berörande de affärsdrivande verken, än att utskottet anser att den i 34 § sekretesslagen angivna tidsgränsen icke bör förlängas från två år till fem år i avvaktan på resultatet av offentlighetskommitténs arbete.»

2) av herr *Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Ragnar Bergh*, *Sundin*, *Per-Olof Hanson*, *Svensson* i Stenkyrka, *Nilsson* i Göingegården, *Gustafsson* i Skellefteå, *Antonsson*, *Nelander* och *Palm*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med »Utskottet får» och slutar med »avstyrka motionsyrkandet», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill med avseende å ifrågavarande spörsmål anföra, att ett avskaffande av överrevisorsinstitutionen vid affärsverken i enlighet med Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag inte med nödvändighet synes behöva föranleda att en motsvarande åtgärd omedelbart vidtas beträffande väg- och vattenbyggnadsverket. Utskottet, som inhämtat att överväganden pågår inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen rörande vissa organisationsfrågor vid verket, anser sig böra uttala sig för att överrevisorsinstitutionen därstädes tills vidare bibehålles i avvaktan på resultatet av nämnda överväganden. Utskottet vill fördenskull tillstyrka det föreliggande motionsyrkandet.»

dels ock att utskottets hemställan under E. 1) bort ha följande lydelse:

»1) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 441 och II: 520 uttala att överrevisorsinstitutionen vid väg- och vattenbyggnadsverket bör bibehållas tills vidare i avvaktan på resultatet av pågående överväganden rörande verkets organisation,»